

**Дэма-версія практычнага задання для экзамена па гісторыі Беларусі, для навучэнцаў 9-х класаў (2022/2023 навучальны год). Білет 1. Варыянт 1**

**Білет 1**

**Практычнае заданне. Станаўленне дзяржаўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь**

**Заданне склала: настаўнік Прыступа Т.С., ДУА "Сярэдняя школа №19 г. Баранавічы"**

**Выкарыстоўваючы прадстаўленыя матэрыялы, адкажыце на пытанні:**

1. Вызначце, у чым, згодна з Дэкларацыяй 1990 г., выражаўся дзяржаўны суверэнітэт БССР.
2. Прааналізуйце вынікі рэспубліканскага рэферэндуму 14 мая 1995 года, зрабіце вывады.
3. Патлумачце, якім чынам здзяйсняўся прынцып падзелу ўладаў паводле Канстытуцыі 15 сакавіка 1994 г.
4. Які новы орган дзяржаўнай улады з'явіўся ў Рэспубліцы Беларусь згодна са зменамі, прынятымі на рэспубліканскім рэферэндуме 27 лютага 2022 г.?

**1. Вытрымка з «Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі» ад 27 ліпеня 1990 г.:**

«Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, выказваючы волю народа Беларускай ССР...урачыста абвешчае поўны дзяржаўны суверэнітэт Беларускай ССР як вяршэнства, самастойнасць і паўнату дзяржаўнай улады рэспублікі ў межах яе тэрыторыі, правамоцнасць яе законаў, незалежнасць рэспублікі ў знешніх адносінах дзяржавы».

**2. Вынікі рэферэндуму 14 мая 1995 г.**

| Пытанні, вынесеныя на рэферэндум                                                                                                                                   | якія прагаласавалі «за» | % прагаласавалі «супраць» |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|---------------------------|
| 1. "Ці згодныя вы з наданнем рускай мове роўнага статусу з беларускай?"                                                                                            | 83,3%                   | 12,7%                     |
| 2. «Ці падтрымліваеце Вы прапанову аб устанаўленні новых Дзяржаўнага сцяга і Дзяржаўнага герба Рэспублікі Беларусь?»                                               | 75,1%                   | 20,47%                    |
| 3. "Ці падтрымліваеце Вы дзеянні Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, накіраваныя на эканамічную інтэграцыю з Расійскай Федэрацыяй?"                                    | 83,%                    | 12,5%                     |
| 4. "Ці згодныя Вы з неабходнасцю ўнясення змяненняў у дзеючую Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь, якія прадугледжваюць магчымасць датэрміновага спынення паўнамоцтваў | 77,7%                   | 17,8%                     |

|                                                                                                                 |  |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| Вярхоўнага Савета Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь у выпадках сістэматычнага або грубага парушэння Канстытуцыі?" |  |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

### **3. Вытрымкі з раздзела IV "Заканадаўчая, выканаўчая і судовая ўлада" Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь 15 сакавіка 1994 г.**

Артыкул 79. Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь з'яўляецца вышэйшым прадстаўнічым пастаянна дзеючым і адзіным заканадаўчым органам дзяржаўнай улады Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 83. Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь: вызначае асноўныя напрамкі ўнутранай і знешняй палітыкі Рэспублікі Беларусь; зацвярджае рэспубліканскі бюджэт, справаздачу аб яе выкананні, нарматывы адлічэнняў ад агульнадзяржаўных падаткаў і даходаў у мясцовыя бюджэты;

ратыфікуе і дэансуюе міжнародныя дагаворы Рэспублікі Беларусь; прымае рашэнні аб амністыі; вызначае ваенную дактрыну; аб'яўляе вайну і заключае мір...

Артыкул 95. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь - кіраўнік дзяржавы і выканаўчай улады.

Артыкул 96. Прэзідэнтам можа быць абраны грамадзянін Рэспублікі Беларусь не маладзейшы за 35 гадоў, які валодае выбарчым правам і пражывае ў Рэспубліцы Беларусь не менш за дзесяць гадоў.

Артыкул 100. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь: прымае меры па ахове суверэнітэту, нацыянальнай бяспекі і тэрытарыяльнай цэласнасці Рэспублікі Беларусь, забеспячэнні палітычнай і эканамічнай стабільнасці, захаванні правоў і свабод грамадзян; кіруе сістэмай органаў выканаўчай улады і забяспечвае іх узаемадзеянне з прадстаўнічымі органамі; ажыццяўляе памілаванне асуджаных грамадзян; прадстаўляе дзяржаву ў адносінах з іншымі краінамі і міжнароднымі арганізацыямі; стварае і знішчае міністэрствы, дзяржаўныя камітэты і іншыя цэнтральныя органы кіравання Рэспублікі Беларусь...

Артыкул 109. Судовая ўлада ў Рэспубліцы Беларусь належыць судам. Судаўладкаванне ў Рэспубліцы Беларусь вызначаецца законам. Стварэнне надзвычайных судаў забараняецца.

Артыкул 110. Суддзі пры ажыццяўленні правосуддзя незалежныя і падпарадкоўваюцца толькі закону. Якое-небудзь умяшанне ў дзейнасць суддзяў па адпраўленні правосуддзя недапушчальна і цягне адказнасць па законе.

Крыніца: adu.by Нацыянальны інстытут развіцця адукацыі

1. Дзяржаўны суверэнітэт БССР прадстаўляецца ў Дэкларацыі як вяршэнства, самастойнасць і паўната дзяржаўнай улады ў межах тэрыторыі рэспублікі, а таксама правамоцнасць яе законаў, незалежнасць рэспублікі ў знешняй палітыцы.

2. Згодна з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь, прынятай у 1994 г., вялікімі паўнамоцтвамі валодаў тагачасны парламент - Вярхоўны савет. Да яго паўнамоцтваў адносіліся пытанні прызначэння і правядзення рэферэндумаў, прыняцце і змяненне новага Асноўнага закона краіны, прызначэнне вышэйшага кіраўніцтва органаў судаў і пракуратуры і гэтак далей. Аднак многіх грамадзян краіны не задавальняла палітыка, якая праводзіцца парламентам, асабліва ў моўным пытанні. За наданне рускай мове роўнага статусу з беларускай прагаласавалі 83,3 працэнта грамадзян. За ўстанаўленне новых Дзяржаўнага флага і Дзяржаўнага герба - 75,1 працэнта. Дзеянні Прэзідэнта, накіраваныя на эканамічную інтэграцыю з Расіяй, падтрымалі 83,3 працэнта грамадзян, а ўнясенне змяненняў у дзеючую Канстытуцыю - 77,7 працэнта.

Такім чынам, грамадзяне нашай краіны падтрымалі Прэзідэнта па ўсіх пытаннях, якія вынесены на агульнанароднае абмеркаванне. Руская мова набыла роўны з беларускай статус дзяржаўнай мовы. Па выніках рэферэндуму прынята сучасная дзяржаўная сімволіка. Прэзідэнт атрымаў магчымасць датэрмінова спыніць паўнамоцтвы Вярхоўнай Рады ў выпадку сістэматычнага або грубіянскага парушэння Канстытуцыі.

3. Згодна з Канстытуцыяй Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь з'яўляўся вышэйшым прадстаўнічым пастаянна дзеючым і адзіным заканадаўчым органам дзяржаўнай улады. Часткай дзяржавы і выканаўчай улады быў Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь. Яму давалася права фарміравання ўрада, кантролю над асноўнымі дзяржаўнымі структурамі. Прэзідэнт павінен быў абірацца на пяць гадоў непасрэдна народам Рэспублікі Беларусь на аснове ўсеагульнага, свабоднага, роўнага і прамога выбарчага права пры тайным галасаванні. Разам з тым захоўваліся значныя правы Вярхоўнага Савета, у тым ліку права зацвярджэння ўрада, фарміравання складу вышэйшых органаў судовай улады, манаполія на прыняцце дзяржаўных законаў. Судовая ўлада ў краіне ажыццяўлялася судамі.

4. Усебеларускі народны сход - вышэйшы прадстаўнічы орган народаўладдзя Рэспублікі Беларусь, які вызначае стратэгічныя напрамкі развіцця грамадства і дзяржавы, забяспечвае непахіснасць канстытуцыйнага ладу, пераемнасць пакаленняў і грамадзянскую згоду. Лімітавая колькасць дэлегатаў Усебеларускага народнага сходу складае 1200 чалавек. Тэрмін паўнамоцтваў Усебеларускага народнага сходу складае пяць год. Пасяджэнні Усебеларускага народнага сходу праводзяцца не радзей як адзін раз у год. Рашэнні Усебеларускага народнага сходу з'яўляюцца абавязковымі для выканання і могуць адмяняць прававыя акты, іншыя рашэнні дзяржаўных органаў і службовых асоб, якія супярэчаць інтарэсам нацыянальнай бяспекі, за выключэннем актаў судовых органаў.